

הנחיות לכתיבת עבודה סמינריונית כולל עדכון נהלים

עדכון אחרון – מרץ, 2017 על ידי ד"ר עמנואל תמיר

את המסמך המקורי כתבו - ד"ר עמנואל תמיר, ד"ר עפרה וולטר וד"ר רון מור

הקדמה

הקורס הסמינריוני הינו אבן דרך משמעותית בלימודי הסטודנט.

סטודנט לתואר ראשון בהוראה מחוייב בשני קורסים סמינריונים, בהנחה ולימודיו מוגדרים כ"חד חוג". הסמינריונים הינם בחינוך ובתחום הדיסציפלינרי שבו מתמקדים לימודיו של הסטודנט.

בשנת הלימודים השלישית ילמד הסטודנט, הלומד במסלול חד חוגי, קורס סמינריוני המוגדר כקורס חינוך, ואילו בשנת הרביעית, ילמד את הקורס הדיסציפלינרי (למעט החוג באנגלית שבו הלימודים לקורס סמינריוני הדיסציפלינרי יתקיימו בשנה השלישית ואילו הלימודים לקורס סמינריוני בחינוך יתקיימו בשנה הרביעית).

סטודנט הלומד במסלול המוגדר כ"דו חוג" מחוייב בלמידה של שלושה קורסים סמינריונים. האחד בחינוך והשניים האחרים, בתחומי הדיסציפלינות (בכל דיסציפלינה – קורס סמינריוני אחד).

רציונל

העבודה הסמינריונית מכוונת ליצור ללומד הזדמנות לפתח וליישם את כישוריו אקדמיים ובהם קריאה, ניתוח של טקסטים מדעיים, אינטגרציה של סוגי ידע שונים, הבעת ביקורת בתבחינים אקדמיים, תכנון מחקר ויישומו וכתובה מדעית.

העבודה הסמינריונית נכתבת במסגרת של קורס (סמינריון), תוך הישענות על נושא או נושאים שהם נגזרת ממנו. העבודה מתייחסת לדפוסי ולשיטות העבודה המקובלים בקורס (ובהלימה להנחיות המרצה). על מנת להבחין בתרומתו של הסטודנט למחקר, ולהבדילה מעבודות של אחרים, עליו לנקוט באמצעים האקדמיים המקובלים ובכלל זה לעצב את עבודתו בכוחותיו, תוך שהוא נותן דגש על אתיקה מחקרית, ומכבד את הגורמים שעליהם הוא מבסס את כתיבתו באמצעות איזכור נאות של דבריהם.

מהו מבנה העבודה?

עמוד שער
תוכן עניינים
תקציר
מבוא
סקירת ספרות
מתודולוגיה
ממצאים
דיון
ביבליוגרפיה
נספחים

חשוב לזכור: העבודה אינה אוסף מקרי של אמירות או של פרקים. הפסקאות השונות צריכות לנבוע אחת מהשנייה, והתוכן של הפרקים צריך להיות מסודר באופן לוגי, תוך הקפדה על קטעי קישור.

פירוט מרכיבי העבודה:

עמוד שער

1. שם המוסד
2. שם הקורס
3. נושא העבודה
4. שם המנחה
5. פרטי הסטודנט (ת.ז, שם, כתובת דוא"ל, טלפון)
6. תאריך הגשה

תוכן העניינים

פירוט של ראשי הפרקים העיקריים (ובמקרים מסוימים גם את ראשי הפרקים המשניים) של העבודה, רשימת הטבלאות, התרשימים והנספחים. אין הכוונה לתיאור כוללני כגון "סקירת ספרות", כי אם לכותרות המציגות את הנושאים שמהם בנויה הסקירה.

תקציר

תיאור תמציתי של כל העבודה – פיסקה או שתיים המפרטות במה העבודה עוסקת, מה שיטת המחקר ומה המסקנות והתובנות העיקריות העולים ממנה.

המבוא

1. רקע, נושאים מרכזיים ומושגי יסוד בעבודה.
2. הבעיות המרכזיות שבהן דנה העבודה ושאלות המחקר.
3. הסיבה לבחירת נושא העבודה ע"י הכותב.
4. תיאור תמציתי של המתודה/ההליך המחקרי.
5. סיכום מתומצת וקצר של עיקרי הממצאים.
6. תרומה צפויה מהמחקר.

סקירת ספרות

1. חיבור הנושא למקורות ידע הקיימים בספרות.

2. הסקירה מיועדת להמחיש מה נכתב ונחקר אודות הבעיה המוצגת במרכז העבודה, אילו היבטים נחקרו, ומהם ההיבטים וההתלבטויות שאולי נותרו ללא מענה.
3. הסקירה היא עיבוד מושכל של החומרים השונים ויש להציגו בלוגיקה פנימית, אינטגרטיבית, וספציפית לעבודה (להבדיל מרשימה או מסיכום מצרפי של תמציתי של מאמרים וספרים). מבנה הסקירה יהיה כמעין משפך שחלקו הרחב מתייחס להיבטים כלליים והוא מוביל את הקורא לחלקו הצר שמתייחס לנושא ולהקשרים הספציפיים שלו.
4. יש להקפיד על קרדיטציה לכותבים שעליהם נסמכים בסקירה.
5. ניתן לעשות שימוש בציטוט מתוך ספרות המחקר, אולם יש לבחון את נחיצות הציטוט באופן מושכל. עקרונית, כתיבת הסקירה נשענת על עיבוד החומרים של הסטודנט, וציטוטים אינם אמורים להוות בסיס שעליו נשענת הסקירה.
6. מידת הפירוט בסקירת הספרות תלויה בנושא, בהקשרים הנובעים ממנו, בשאלות המחקר, בחומרים הקיימים בנושא ובהדגשים שעליהם יכול להמליץ מנחה הקורס סמינריוני.
7. סקירת הספרות תבוסס על מינימום 15 מקורות. מהם 5 מקורות עדכניים (משלוש השנים האחרונות), 2 מתוך אותם מקורות עדכניים חייבים להיות בשפה האנגלית (בסה"כ, העבודה חייבת להיות מבוססת על לפחות 4 מקורות בשפה האנגלית), ו-2 מקורות מתודולוגים.

מתודולוגיה

1. שיטת המחקר.
2. השערות (לא בכל מקרה) – תלוי בסוג המחקר – כמות/איכות/תיאורטי.
3. שאלות המחקר.
4. תיאור שדה המחקר (בעבודה אמפירית – להבדיל מעבודה תיאורטית), ואוכלוסיית המחקר.
5. התייחסות להיבטים אתיים.

ממצאים

1. הצגת התוצרים של עבודת המחקר, באופן לוגי, כתשובה מורחבת וערוכה לשאלות המחקר.
2. הפרטים המתוארים והמוצגים, רלבנטיים לבעיה שבמרכז המחקר.
3. בפרק הממצאים ימצאו סימוכין לאיסוף המחקרי באמצעות מגוון של כלים: טבלאות, גרפים תרשימים, ציטוטים של מרואיינים, סיכום אקדמי מובנה של דברי המרואיינים, או ציטוטים מתוך מסמכים (ובכלל זה מתוך רישום של תצפיות).
4. פרק הממצאים אינו מתייחס לחומרים הקשורים לספרות המחקר, אלא מהווה משנה סדורה של הכותבת/ות ובמסגרתו ניתן תיאור וניתוח ערוך של החומרים שנאספו בשדה המחקר.

הדיון

1. ניתוח אינטגרטיבי של הממצאים תוך השוואתם, הנגדתם ועימותם עם ספרות המחקר (שהובאה בפרק הסקירה הספרותית).

2. הצגת הערך המוסף של העבודה.

3. הצגת עמדת הכותב, מסקנותיו והמלצותיו.

ביבליוגרפיה

1. מטרתו להבטיח את איתור המקור ע"י הקורא. מסיבה זו יש צורך לדייק ברישום הפרטים של המקור, והרישום בגוף העבודה צריך להיות זהה לזה שבביבליוגרפיה. כל כותב המוזכר במסמך חייב להופיע ברשימה הביבליוגרפית (לעומת זאת אסור לכלול ברשימה מחבר או הפניה לטקסט שאינם כלולים בעבודה).

2. כללי הרישום המחייבים הינם אלו של APA (איגוד הפסיכולוגיה האמריקאי). ניתן לאתרם בקלות באינטרנט. יש שונות בעדכון האתרים של המוסדות האקדמיים, ועל כן, האתר של מכללת עמק יזרעאל מומלץ מאד לשימוש (<https://www.yvc.ac.il/394.html>).

נספחים

1. הנספחים עשויים להיות מסמכים שונים, עיבוד של חומרים שאינם צריכים להיות כלולים בגוף העבודה, תמלילי ראיונות וכיו"ב.

2. יש למספר את הנספחים, לתת להם כותרת, ולצרף כל מסמך על עמוד בנפרד.

3. בגוף העבודה תופיע הפנייה לנספח הספציפי.

מסירת העבודה

את העבודה יש לכרוך (בספירלה, דבק חם או פלסטיק).

העבודה המודפסת תימסר ישירות למזכירות בית הספר, בעותק בודד. כמו כן יש לצרף עותק דיגיטלי ב cd כקובץ PDF. לבקשת המנחה יש להעביר אליה/גם קובץ 'וורד' או כזה הנקרא ע"י מעבד התמלילים הזה (העותק המודפס יוחזר לסטודנט).

טווח הזמן למסירת העבודה

עבודה סמינריונית תימסר עד ליום הראשון לתחילת שנת הלימודים העוקבת לקורס הסמינריוני.

נוהל הארכה לקורס סמינריוני

1. סטודנט החפץ לדחות את מועד הגשת העבודה הסמינריונית יגיש טופס בקשה לדחיית תאריך הגשת העבודה הסמינריונית, למזכירות האקדמית. הטופס יוגש לפחות שלושה ימים לפני מועד ההגשה המקורי (נספח 2). המזכירות האקדמית תפנה את המכתב למנחה הקורס הסמינריוני, לקבלת אישור להארכה. משך ההארכה המקסימלי ע"י המנחה הינו חודש ימים. אם הבקשה תאושר, תשלח המזכירות האקדמית לסטודנט אישור בכתב בעניין, הכולל תאריך חדש להגשה. תשובה שלילית תימסר גם היא בכתב לסטודנט.

2. אם הסטודנט יתקל בקושי/בעיה חריגים בהגשת העבודה, בטווח חודש ההארכה, שאושר על ידי המנחה, יוכל להגיש בקשה מיוחדת, ומנומקת לוועדת חריגים לענייני סמינריונים, ברשות המרכז האקדמי. הבקשה תוגש למזכירות החוגים. וועדת החריגים רשאית לאשר הגשה מאוחרת של

העבודה הסמינריונית, לפי שיקול דעתה, וע"ס הנתונים המונחים לפניה, לכל הותר לשלושה חודשים, ולא יאוחר מסיום הסמסטר העוקב להגשה המקורית (כלומר, לכל היותר, עד לתום סמסטר א', למעט במקרה שהקורס הסמינריוני החל בסמסטר ב', ואז חישוב משך הזמנים הינו שונה).

3. אם הסטודנט לא יעמוד במגבלות ההגשה, יהיה עליו להירשם וללמוד מחדש לקורס סמינריוני מקביל לזה המקורי, בשנת הלימודים העוקבת, ולשלם שכ"ל בגובה 2 ש"ש. כמו כן, במקרה והסטודנט לא קיבל ציון עובר בקורס הסמינריוני, תהיה לפניו אפשרות להירשם מחדש פעם נוספת, ויחידה לקורס דומה, בשנה העוקבת. אי עמידה בהצלחה בתנאי הקורס, ובציון הסף של הקורס, בפעם השנייה, יגרום להפסקת לימודי הסטודנט, בדומה לכל קורס אחר.

הערות נוספות

- היקף העבודה המקסימלי, יהיה 20 עמודים (לא כולל תוכן העניינים, נספחים ורישום ביבליוגרפי).
- כל פרק ראשי ('מבוא', 'סקירת ספרות' וכד') יתחיל בעמוד חדש. הכותרת של הפרק תהיה בגופן 16, מודגש, מרווח אחרי 18.
- הכתיבה תהיה בפונט (גופן) David או Arial בגודל 12 בצבע שחור. המרווחים בין השורות יהיו של שורה וחצי.
- העבודה תיכתב על צידו האחד של הדף, והשוליים הימניים וכן השמאליים יהיו 3.5 ס"מ.
- השיבוץ לקורס סמינריוני פתוח לבחירת הסטודנט, על בסיס של מקום פנוי (מצ"ב נספח מספר 1). ניתן לבקש להחליף קורס סמינריוני, אך הדבר מצריך אישור של המזכירות לגבי מספר הסטודנטים הרשומים בקורס סמינריוני האחר, אליו מעוניין הסטודנט לעבור. ההחלפה תתאפשר רק בטווח הזמן שבין השבוע השני לשבוע השלישי בסמסטר הראשון (כלומר, עד לפני השיעור השלישי), ובתנאי שהסטודנט נכח בשני השיעורים הראשונים, בקורס הסמינריוני המקורי שאליו שובץ.
- הסטודנט ימלא טופס הצהרה לגבי מקוריות העבודה המוגשת על ידו. הטופס יצורף לעבודה המוגשת (נספח מספר 3).
- במקרה והסטודנט יקבל בהערכת העבודה הסמינריונית ציון נכשל, יוכל להגיש תיקון של עבודתו, לכל היותר עד שלושה חודשים מרגע מסירת הציון. סטודנט שלא השיג ציון מעבר בקורס סמינריוני, על אף שמוצו כל האפשרויות לתיקונו, לא יוכל לחזור ולהירשם לאותו קורס סמינריוני, ותבטל זכאותו להגיש את העבודה הסמינריונית שהכין (או שבדעתו להכין) במסגרת אותו קורס סמינריוני.
- ציון עובר בקורס סמינריוני הוא 70. עבודה שהציון אודותיה יהא 69 או פחות מכך, לא תוכר לצורך מילוי החובות לקראת תואר "מורה מוסמך בכיר" או "בוגר בהוראה" ויהיה על הסטודנט לחזור ולהירשם מחדש לקורס סמינריוני בנושא אחר.
- ניתן, באישור של המנחה, להכין עבודה סמינריונית בזוגות. במקרה כזה, העבודה תהיה בהיקף רב יותר, בהשוואה לעבודה המתוארת לעיל (ברמת העמקה משמעותית יותר, ותוך אפשרות זיהוי החלק היחסי של כל אחד מהסטודנטים).

נהלים ואדמיניסטרציה:

- פתיחת קורס סמינריוני מותנית במספר הנרשמים.

- הסטודנטים/ות יחשבו כלומדים בקורס סמינריוני רק על פי הרשום במזכירות האקדמית.
- פתיחת ההרשמה לסמינריונים לשנת תשע"ו ותסתיים ביום הראשון של שנה"ל (הרישום הינו על בסיס מקום פנוי). לאחר מכן, במהלך שבועיים, יוכלו הסטודנטים לשנות את רישומם לקורס הסמינריוני, באמצעות המזכירות, כתלות במקום פנוי בקורס "החדש".
- השיבוץ יעשה עפ"י מילוי מכסה ובהתאם לכך עפ"י סדרי העדיפויות שמולאו בטופס בחירת קורס סמינריוני (נספח א').
- לאחר היום הראשון של שנת הלימודים, תשבץ המזכירות האקדמית את הסטודנטים שלא נרשמו ביוזמתם קורס סמינריוני, במקומות שיוותרו פנויים.
- מכסת הלומדים בכל קורס סמינריוני הינו 20.
- הרישום לקורס בסמינריוני ייעשה לאחר התשלום. החל מתאריך _____ ניתן יהיה לשלם את המקדמה ע"ס 1000 ₪.
- התשלום ייעשה טלפונית מול הנה"ח באמצעות כרטיס אשראי או באמצעות שוברי בנק הדואר אשר ישלחו לסטודנטים סדירים עד תאריך _____.
- יש לצפות להשבת העבודה הסמינריונית, לאחר הערכתה ע"י המנחה, בטווח זמן של עד 90 ימי עבודה, מרגע הגשתה.

טופס בחירת קורס סמינריוני - נספח מס' 1

שנת הלימודים: _____ תאריך: _____

שם הסטודנט: _____ ת.ז.: _____

טלפונים: _____

מסלול: _____ התמחות: _____ שנה: _____

בחירת הסמינריונים (יש לציין יותר מבחירה אחת):

_____ .1

_____ .2

_____ .3

סטודנט שיציין פחות מ-3 אפשרויות- לא ישובץ!

למילוי ע"י סטודנטים שנה ד' (חובה!) - שם הקורס סמינריוני שלמדת בשנה"ל הקודמת:

_____

שם המנחה: _____

תודה על שיתוף הפעולה.

בברכה,
המזכירות
האקדמית

תאריך _____

טופס בקשה להארכת תאריך הגשת העבודה הסמינריונית – נספח מס' 2

שם הסטודנט: _____

ת.ז. _____

שם הקורס סמינריוני: _____

שם המנחה: _____

תיאור הבקשה

אישור וחתימת מנחה הקורס הסמינריוני

_____

תאריך _____

הצהרה על מקוריות העבודה הסמינריונית - נספח מס' 3

אני _____ ת.ז. _____
מצהיר בזאת כי העבודה הסמינריונית בנושא _____ שהוגשה
בתאריך _____ הינה עבודה מקורית, שהכנתי.

חתימת הסטודנט

_____